

9

Filipino

Ikalawang Markahan

Modyul 2: Ikatlong Linggo

Ang Hatol ng Kuneho

**Mga Paraan ng Pagpapahayag
ng Emosyon o Damdamin**

Panimula

Magsisimula na tayong maglakbay sa Silangang Asya at iyong napag-aralan ang ilan sa kanilang panitikan na may malaking impluwensiya rin sa uri ng panitikan na mayroon tayo ngayon. Pagkatapos nating pag-aralin ang Tanka at Haiku sa bansang Japan ay maglalakbay naman tayo sa bansang Korea at ating aalamin ang kanilang mga kultura, paniniwala at panitikang may malaking impluwensiya sa kanilang bansa. Ang Korea ay dating **Choson** na ibig sabihin na **Lupaing Mapayapang Umaga** na pinamumunuan ng mga Koreano sa kanilang bansa, tulad din sa Asya ay ilang beses ding sakupin ng mga dayuhan gaya China at Japan. Sa likod nito ay mahigpit pa rin nilang napananatili ang pagpapahalaga sa kanilang kultura, tradisyon, kasaysayan, edukasyon at pamilya.

MGA PINAKAMAHALAGANG KASANAYANG PAMPAGKATUTO (MELC)

F9PN-IIc-46 -Nahihinuha ang damdamin ng mga tauhan batay sa diyalogong napakinggan

F9PB-IIc-46 -Nabibigyang-puna ang kabisaan ng paggamit ng hayop bilang mga tauhan na parang taong nagsasalita at kumikilos

F9PU-IIc-48 -Naisusulat muli ang isang pabula sa paraang babaguhin ang karakter ng isa sa mga tauhan nito

F9WG-IIc-48 -Nagagamit ang iba't ibang ekspresyon sa pagpapahayag ng damdamin

F9PT-IIc-46 -Naiaantas ang mga salita (clining) batay sa tindi ng emosyon o damdamin

Subukin

Panuto: Basahin at unawain ang mga katanungan at piliin ang pinakatamang sagot sa mga pagpipiliin. Isulat sa papel ang sagot. Huwag kalimutan ang pangalan, taon at pangkat at bilang ng modyul.

1. Sino ang tinaguriang ama ng pabula?
A. Aesop
B. Edgar Allan Poe
C. Amado V. Hernandez
D. Aristotle
2. Anong katangian ang sinisimbolo ng ahas kung gagamitin sa pabula?
A. Tapat
B. Taksil
C. Gahaman
D. Mabagsik
3. Alin sa mga sumusunod na salita ang nagpapakita ng pinakamasidhing damdamin?
A. yamot
B. inis
C. galit
D. suklam
4. Ano ang pinakatanyag na akda na isinulat ni Aesop?
A. Aesop Poem
B. Aesop play
C. Aesop fable
D. Aesop Tales
5. Anong uri ng kathang-isip na panitikan kung saan ang mga hayop o kaya mga bagay na walang-buhay ang gumaganap na mga tauhan at nagbibigay aral sa mga kabataan?
A. Pabula
B. Alamat
C. Mitolohiya
D. Parabula
6. Anong katangian ang sinisimbolo ng aso kung gagamitin sa pabula?
A. Tapat
C. Gahaman

B. Taksil

D. Mabagsik

7. Ano ang ibig sabihin ng salitang Koreanong *Choson*?
A. malawak na bayan
B. maliwanag na lupain
C. lupaing mapayapang umaga
D. maunlad na bansa
8. Ano ang dating pangalan ng South Korea?
A. Kogoryo
B. Kawasaki
C. Joeson
D. Gangnam

Para sa bilang 9-10.

Kinabukasan, muling sumigaw ang tigre upang humingi ng tulong hanggang mapaos. Gutom na gutom at **hapon-g-hapo** na ang tigre. Lumupasay na lamang siya sa lupa. Naisip niyang ito na ang kaniyang kamatayan. Walang ano-ano ay nakarinig siya ng mga yabag. Nabuhayan siya ng loob at agad tumayo “Tulong! Tulong!” muli niyang isinigaw.

Hango mula sa: **Ang Hatol ng Kuneho**

9. Ang salitang sinalungguhitan sa talata ay nangangahulugan na?
A. uhaw na uhaw
B. gutom na gutom
C. pagod na pagod
D. masayang- masaya
10. Lumupasay na lang siya sa lupa. Ang kasingkahulugan ng lumupasay ay _____?
A. nakahiga
B. nakalinga
C. nakatalikod
D. nakalakad
11. Alin sa mga sumusunod ang hindi pamagat ng pabula?
A. Si Langgam at si Tipaklong
B. Si Kuneho at Pagong
C. Ang Daga at Lion
D. Ang Alamat ng Saging
12. Mahalagang pag- aralan ang pabula dahil ito ay?
A. pampalipas oras ng mga bata.
B. nakapagpapalawak ng isipan at nagbibigay aral sa mga bata.
C. makakapukaw ng interes ng mga bata.
D. nakatutulong upang mahasa ang kanilang pagbasa.
13. Alin sa mga sumusunod ang hindi paksa sa pagsusulat ng pabula?
A. buhay ng tao
B. pag-uugali ng tao
C. kalagayan ng lipunan
D. karanasan ng hayop.
14. Anong instrumentong ginagamit bilang pangunahing tauhan sa pabula?
A. bahay
B. tao
C. hayop
D. pook
15. Sino ang nagsalin sa akdang “Ang hatol ng Kuneho”?
A. Vilma Ambat
B. B.O Jocson
C. Shiela C. Molina
D. Serafin C. Guinigundo

Aralin 2

ANG HATOL NG KUNEHO PABULA (Korea)

Isinalin sa Filipino ni Vilma C. Ambat

(Unang Araw)

Alamin

- A. Nahihinuha ang damdamin ng mga tauhan batay sa diyalogong napakinggan;
- B. Naiisa-isa ang mga damdamin ng mga tauhan sa binasa.

Balikan

Panuto: Piliin sa loob ng kahon ang wastong diin ng salita ayon sa hinihingi ng bawat bilang. Isulat sa patlang ang sagot.

BU: not	bu: NOT	SA: ya	sa: YA	A: so
TA:la	ta:LA	PU: no	pu: NO	a: SO

- _____ 1. Bao ng niyog na ginagamit na pagpapakintab ng sahig.
- _____ 2. Paghugot ng isang bagay sa suksukan o lalagyan.
- _____ 3. Ligaya
- _____ 4. Isinuot ng babae
- _____ 5. Bituin
- _____ 6. Listahan
- _____ 7. Isang punong kahoy
- _____ 8. Puno ng laman
- _____ 9. Hayop na inaalagaan
- _____ 10. Usok

Tuklasin

Ang araling ito ay naglalaman ng pabula na sinalin ni Vilma C. Ambat na pinamagatang “Ang Hatol ng Kuneho” mula sa Korea. Inilalahad sa kwento na mahalaga ang tamang desisyon sa buhay ng isang tao.

Panuto: Basahin mo at unawain ang pabulang mula sa Korea upang malaman mo kung paano ba ito naiiba sa ibang akda

Ang Hatol ng Kuneho Isinalin sa Filipino ni Vilma C. Ambat

Noong unang panahon, nang ang mga hayop ay nakapagsasalita pa, may isang tigreng naghahanap ng pagkain sa gubat. Sa kaniyang paglilibot, nahulog siya sa napakalalim na hukay. Paulit-ulit na sinubukan ng tigre ang makaahon, subalit siya ay nabigo. Sumigaw siya nang sumigaw upang humingi ng tulong subalit walang nakarinig sa kanya.

Kinabukasan, muling sumigaw ang tigre upang humingi ng tulong hanggang mapaos. Gutom na gutom at hapong-hapo na ang tigre. Lumupasay na lamang siya sa lupa. Naisip niyang ito na ang kaniyang kamatayan. Walang ano-ano ay nakarinig siya ng mga yabag. Nabuhayan siya ng loob at agad tumayo. "Tulong! Tulong!" muli niyang isinigaw.

"Ah! isang tigre!" sabi ng lalaki habang nakadungaw sa hukay. "Pakiusap! Tulungan mo akong makalabas dito," pagmamakaawa ng tigre. "Kung tutulungan mo ako, hindi kita makalilimutan habambuhay."

Naawa ang lalaki sa tigre subalit naisip niyang baka kainin siya nito. "Gusto sana kitang tulungan subalit nangangamba ako sa maaaring mangyari. Patawad! Ipagpapatuloy ko na ang aking paglalakbay", wika ng lalaki at nagpatuloy sa paglalakad.

"Sandali! Sandali! Huwag mong isipin iyan," pakiusap ng tigre. "Huwag kang mag-alala, pangako ko hindi kita sasaktan. Nagmamakaawa ako, tulungan mo ako. Kapag ako ay nakalabas dito tatanawin kong malaking utang na loob!"

Tila labis na nakakaawa ang tinig ng tigre kaya bumalik ang lalaki upang tulungan ito. Nakahanap siya ng troso at dahan-dahan niyang ibinaba sa hukay.

"Gumapang ka dito," sabi ng lalaki. Gumapang ang tigre sa troso hanggang makaahon sa hukay. Nakita ng tigre ang lalaking tumulong sa kanya. Naglaway ang tigre at naglakad paikot sa lalaki.

"Sandali!" Hindi ba nangako ka sa akin na hindi mo ako sasaktan? Ito ba ang paraan mo ng pagpapasalamat at pagtanaw ng utang na loob?" sumbat ng lalaki sa tigre.

"Wala na akong pakialam sa pangakong iyan dahil nagugutom ako! Hindi ako kumain nang ilang araw!" tugon ng tigre.

"Sandali! Sandali!" ang pakiusap ng lalaki. "Tanungin natin ang puno ng Pino kung tama bang kainin mo ako."

"Sige," ang wika ng tigre. "Pero pagkatapos natin siyang tanungin, kakainin na kita. Gutom na gutom na ako." Ipinaliwanag ng tigre at ng lalaki sa puno ng Pino ang nangyari.

"Anong alam ng tao sa pagtanaw ng utang na loob?" tanong ng puno ng Pino. "Bakit ang mga dahon at sanga namin ang kinukuha ninyo upang mapainit ang inyong mga tahanan at maluto ang inyong mga pagkain? Mga taon ang binibilang namin upang lumaki.

Kapag kami'y malaki na pinuputol ninyo. Ginagamit ninyo kami sa pagpapatayo ng inyong mga bahay at pagpapagawa ng inyong mga kasangkapan. At isa pa, tao rin ang humukay ng butas na iyan. Utang na loob! Huwag ka nang magdalawang isip, Tigre. Sige pawiin mo ang inyong gutom."

"O, anong masasabi mo doon?" tanong ng tigre habang nananakam at nginungusuan ang lalaki.

Sa mga sandaling iyon ay dumaan ang isang baka. "Hintay! Hintay!" pakiusap ng lalaki. "Tanungin natin ang baka sa kaniyang hatol."

Sumang-ayon ang tigre at ipinaliwanag nila sa baka ang nangyari. Hiniling ng dalawa ang opinyon ng baka.

"Sa ganang akin, walang duda sa kung ano ang dapat gawin," wika ng baka sa tigre. "Dapat mo siyang kainin!"

Tingnan mo, mula nang kami ay maisilang naglilingkod na kami sa mga tao. Kaming mga baka ang nagbubuhay ng mabibigat nilang dalahin. Inaararo namin ang bukid upang makapagtanim sila. Subalit, ano ang ginagawa nila kapag kami ay tumanda na, pinapatay kami at ginagawang pagkain! Ginagamit nila ang aming balat sa paggawa ng kung ano-anong bagay. Kaya huwag mo na akong tanungin tungkol sa pagtanaw ng utang na loob. Kainin mo na ang taong iyan."

"Tingnan mo, lahat sila ay sumasang-ayon sa akin. Kaya humanda ka na sa iyong kamatayan!" wika ng tigre habang bumubuwelo upang sakmalin ang lalaki.

Alam na ng lalaki na ito na nga ang kaniyang katapusan. Nang biglang dumating ang lumulukso-luksong kuneho.

"Sandali! Tigre! Sandali!" sigaw ng lalaki.

"Ano na naman!" singhal ng tigre.

"Pakiusap, bigyan mo pa ako ng huling pagkakataon. Tanungin natin ang kuneho para sa kaniyang hatol kung dapat mo ba akong kainin." "

Ah! Walang kuwenta! Alam mong ang sagot niya. Pareho lang sa sagot ng puno ng Pino at ng baka."

"Pakiusap, parang awa mo na!" pagsusumamo ng lalaki.

"O sige, pero huli na ito. Gutom na gutom na ako!" sagot ng tigre.

Isinalaysay ng tigre at ng lalaki ang nangyari. Matamang nakinig ang kuneho. Ipinikit ang kaniyang mga mata at pinagalaw ang kaniyang mahahabang tainga. Pagkalipas ng ilang sandali, muli niyang idinilat ang kaniyang mga mata. Malumanay at walang ligoy na nagsalita ang kuneho. "Naiintindihan ko ang inyong isinalaysay. Subalit kung ako ang magpapasya at magbibigay ng mahusay na hatol dapat tayong magtungo sa hukay. Muli ninyong isasalaysay sa akin ang nangyari. Ituro ninyo sa akin ang daan patungo doon," wika ng kuneho.

Itinuro ng tigre at ng lalaki ang hukay sa kuneho. "Tingnan natin, sabi mo nahulog ka sa hukay at ikaw naman ay nakatayo dito sa itaas", wika ng kuneho sa tigre at sa lalaki. "Pumunta kayo sa mga posisyon ninyo noon, upang mapag-isipan ko pang mabuti ang aking hatol.

” Tumalon agad ang tigre nang hindi nag-iisip. Ang nais lamang niya ay matapos agad ang usapan nang makain na niya ang tao. “Ah! ganito ang kalagayan ninyo noon. Ikaw, tigre ay nahulog sa hukay at hindi makaahon. Ikaw naman lalaki, narinig mo ang paghingi ng saklolo kaya tinulungan mo ang tigre. Ngayon maaari na akong magbigay ng aking hatol. Ang problemang ito ay nagsimula nang tulungan ng tao ang tigreng makalabas sa hukay”, paliwanag ng kuneho na tila may ibang kausap. “Sa ibang salita, kung ang tao ay hindi nagpakita ng kabutihan at iniwan ang tigre sa hukay, walang naging problema. Kaya naisip ko na magpatuloy ang tao sa kaniyang paglalakbay at dapat na manatili ang tigre sa hukay. Magandang umaga sa inyong dalawa!” wika ng matalinong kuneho at nagpatuloy sa kaniyang paglukso.

Naririto ang ilang karagdagang impormasyon na makatutulong sa iyo upang unawain kung ano ang katangian ng pabula.

Suriin/ Talakayin

Alam mo ba na...

Kaligirang Pangkasaysayan ng Pabula

Ano ang pabula? Ang pabula ay isa sa mga sinaunang panitikan sa daigdig. Noong ika-5 at ika-6 na siglo bago si Kristo, may itinuring nang pabula ang mga tagaIndia. Ang karaniwang paksa ng mga pabula ay tungkol sa buhay ng itinuturing na dakilang tao ng mga sinaunang Hindu, si Kasyapa. Lalong napatanyag ang mga ganitong kuwento sa Gresya. Si Aesop ang tinaguriang “Ama ng mga Sinaunang Pabula” dahil sa napabantog niyang aklat, ang **Aesop’s Fable**.

Ang pabula ay **Muzus** na ang ibig sabihin ay myth o mito na isang kathang isip lamang. Isang maikling kuwentong kathang-isip lamang. Karaniwang isinasalaysay sa mga kabataan para aliwin gayundin ang magbigay ng pangaral.

Ang mga tauhan ng kuwento ay pawang mga hayop. Mga hayop na kumakatawan o sumasagisag sa mga katangian o pag-uugali ng tao. Ang ahas ay halimbawa ng karaniwan nang nangangahulugan ng isang taong taksil. Ang pagong, makupad. Ang kalabaw, matiyaga. Ang palaka, mayabang. Ang unggoy o matsing, isang tuso. Ang aso, matapat. Marami pang hayop ang may ibang pagpapakahulugan. Sa mga bagay naman, ang rosas ay kumakatawan sa babae at sa pag-ibig. Ang bubuyog sa isang mapaglarong manliligaw.

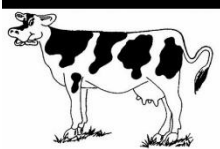

Isagawa

A. Panuto: Ipaliwanag ang nais ipahiwatig ng mga sumusunod na pahayag batay sa pagkakagamit sa binasang pabula. Isulat sa sagutang papel ang iyong sagot.

1. Kinabukasan ipinagpatuloy ng tigre ang paghingi ng tulong hanggang siya’y mapagaw. Nang walang tulong na dumarating lumupasay siya sa lupa.
2. Naglaway ang tigre at naglakad paikot sa lalaki.
3. Nais sanang tulungan ng lalaki ang tigre subalit nangibabaw ang kaniyang pangamba.
4. “Mga taon ang binibilang namin upang lumaki pagkatapos puputulin lang ng mga tao!” sumbat ng puno ng Pino.

5. “Dapat kainin ng tigre ang tao” ang hatol ng punong Pino at baka.

B. Panuto: Ayusin ang mga larawan ayon sa pagkasunod-sunod ng mga pangyayari sa binasang pabula gamit ang bilang 1-5. Isulat ang sagot papel.

Kuneho	lalaki	kalabaw	Tigre	Punong Pino
				
A. <input type="text"/>	B. <input type="text"/>	C. <input type="text"/>	D. <input type="text"/>	E. <input type="text"/>

C. Panuto: Ilarawan ang katangian at ginampanan ng bawat tauhan sa pabula. Kopyahin ang porma sa sagutang papel at isulat sa loob ang sagot.

Pangalan ng Tauhan	Katangian	Ginampanan
Lalaki		
Tigre		
Punong Pino		
Kalabaw		
Kuneho		

D. Panuto: Basahin at sagutin ang mga sumusunod batay sa iyong naunawaan sa pabula. Isulat ang sagot sa papel.

1. Tama ba ang naging hatol ng kuneho sa suliranin ng tigre at ng lalaki? Bakit?
2. Kung ikaw ang hahatol sa sitwasyon gagawin mo rin ba ang ginawa ng kuneho? Ipaliwanag.
3. Magbigay ng isang kasabihang maaaring mahalaw sa pabulang nabasa. Ipaliwanag.
4. Sa iyong palagay, kung nakapagsasalitang muli ang mga nilalang sa kalikasan natin ngayon, ano kaya ang kanilang hatol sa ating mga tao? Bakit?
5. Bilang kabataan na pag-asa ng bayan, ano ang maimumungkahi mo upang maiwasan ang pang-aabuso sa sumusunod:
 - a. hayop
 - b. kalikasan
6. Bakit mahalagang pag-aralan ang pabula?

(Ikalawang Araw)

Alamin

1. Nasusuri ang pabula batay sa pagkasunod-sunod ng mga pangyayari
2. Nailalahad ang damdamin ng tauhan sa pamamagitan ng dayalogo;
3. Naiaantas ang mga salita (clining) batay sa tindi ng emosyon o damdamin

Balikan/Pagganyak

Panuto: Ibigay ang katangian ng mga sumusunod na tauhan sa pabulang “Ang Hatol ng Kuneho”. Isulat sa papel ang iyong sagot.

1. Kuneho
2. Tigre
3. Baka
4. Lalaki
5. Punong Pino

Suriin

Panuto: Basahin at unawain ang pabula at suriin ang pagkakaiba o pagkakatulad sa pabulang “Ang Hatol ng Kuneho” ayon sa damdamin ng mga tauhan.

Nagkamali ng Utos

Sa malayong kaharian ng mga tutubi ay may naninirahang isang prinsesang tutubi. Siya’y bugtong na anak nina Haring Tubino at Reyna Tubina ng kahariang Matutubina. Mahal na mahal ng hari at reyna ang anak nila. Sinasabing ipaglalaban ng buong kaharian ang anumang kaapihan ni Prinsesa Tutubi.

Si Prinsesa Tutubi ay mahilig mamasyal at magpalipad-lipad sa papawirin. Lagi niyang kasa-kasama ang kaniyang mga piling dama at mga tagasubaybay na mangyari pa ay pawang mga tutubi rin.

Isang araw, naisipan niyang lumipad patungo sa labas ng kaharian. Ibig niyang alamin kung ano ang daigdig sa labas ng kanilang kaharian. Tumakas siya sa kaniyang mga dama at tagasubaybay. Mag-isa niyang nilakbay ang malawak na papawirin.

Maligayang-maligaya si Prinsesa Tutubi. Umaawit-awit pa siya sa kaniyang paglipad. Wiling-wili siya sa lahat ng kaniyang nakikita. Totoong nalibang si Prinsesa Tutubi at hindi niya napansin ang pamumuo ng maiitim na ulap sa papawirin.

Huli na nang ito ay mapuna ni Prinsesa Tutubi. Mabilis man siyang lumipad pabalik sa kaharian ay inabutan din siya ng malakas na ulan.

“Titigil muna ako sa punongkahoy na ito”, ang sabi sa sarili ng prinsesa.

Ngunit sa punongkahoy pala namang iyon ay maraming mga matsing. Pinaalis nilang pilipit ang nakikisilong na tutubi. Bawat dapuang sanga ni Prinsesa Tutubi ay niyuyugyog ng mga matsing. Hindi lamang iyon. Pinagtawanan pa nila ang prinsesa.

“Kra-kra-kra! Nakakatawa. Malaki pa sa kaniyang tuhod ang kaniyang mga mata,” ang malakas na sabi ng isa. Sinundan ito ng malakas na hagikgikan ng mga matsing.

Sa laki ng galit ni Prisesa Tutubi umuulan pa ay umalis na siya sa punongkahoy na iyon at lumipad pauwi sa palasyo. Tuloy -tuloy siya sa silid ng kaniyang amang hari. Kaniyang isinumbong kay Haring Tubino ang mga matsing. Laking galit ng hari. Nagpatawag agad ang hari ng isang kawal. "Pumunta ka ngayon din sa kaharian ng mga matsing," ang utos niya sa kawal. "Sabihin mong dahil sa ginawa nila sa aking anak na Prinsesa, gusto kong hamunin ang kaharian ng mga matsing sa isang labanan.

"Mabilis na lumipad ang inatasang kawal. Pagdapo niya sa kaharian ng mga matsing ay walang paligoy-ligoy niyang sinabi ang kaniyang pakay. Malakas na tawanan ng mga matsing ang naging sagot sa pahayag ng kawal na tutubi.

"Mga tutubi laban sa mga matsing! Ha-ha-ha-ha!" Muling nagtawanan ang mga matsing. "Nakakatawa, ngunit pagbibigyan namin ang inyong hari," ang sabi ng pinuno. "Ang mga matsing laban sa mga tutubi!". Nagtawang muli ang mga matsing.

"Kailan at saan gaganapin ang labanan?" ang tanong ng pinuno.

"Bukas ng umaga sa gitna ng parang!" ang tugon ng kawal.

"Magaling! Bukas ng umaga sa gitna ng parang, kung gayon," ang masiglang pag-ulit ng matsing sa sinabi ng tutubi.

Bumalik sa kanilang kaharian ang kawal na tutubi at ibinalita sa Haring Tubino ang naging katugunan ng mga matsing.

Kinabukasan naroroon na sa isang panig ng parang ang hukbo ng mga matsing. Anong daming matsing. Waring ang buong kamatsingan ay naroroon at pawang sandatahan. Bawat isa ay may dalang putol ng kahoy na pamukpok.

Nasa kabilang panig naman ng parang ang makapal na hukbo ng mga manlilipad na tutubi.

"Kailangang pukpukin ninyo ang bawat makitang tutubi," ang malakas na utos ng haring matsing.

Sa kabilang dako naman ay ibinigay na rin ng pinuno ng mga tutubi ang kaniyang utos. "Dapat nating ipaghiganti ang kaapihan ni Prinsesa Tubina. Kailangang magbayad ang mga matsing. "Dumapo sa ulo ng mga matsing. Kapag may panganib ay dagling

lumipad," ang malinaw at marahan niyang utos.

Nagsalubong sa gitna ng parang ang mga manlilipad na tutubi at ang hukbo ng sandatahang matsing. Buong-buo ang pagtitiwala ng mga sandatahang matsing sa kanilang sandatang pamukpok. Matatapang din namang sumunod ang mga kawal na tutubi palibhasa ay nais nilang ipaghiganti ang kaapihan ng prinsesa at ng buong kahariang Matutubina.

Nagsimula ang labanan. Dapo at lipad, dapo at lipad ang mga tutubi. Pukpok dito, pukpok doon naman ang mga matsing. Kung tatanawin buhat sa malayo ang labanan, ay wari bang matsing laban sa matsing.

Nakita ng pinuno ng mga matsing ang pangyayari. Nagkamali siya ng utos. Hindi nalaman agad na sa ulo pala ng kaniyang mga kawal darapo ang maliliksing tutubi.

Babaguhin sana niya ang kaniyang utos, subalit huli na ang lahat. Isang kawal na matsing ang pilit na pinukpok pa ang tutubi sa ulo ng pinunong matsing. Kayat nang matapos ang labanan ay nakabulagatang lahat ang mga matsing. Samantala, walang sinumang tinamaan sa mga mabilis umiwas at lumipad na mga tutubi. Naipaghiganti nila ang pagkaapi ng kanilang prinsesa at ng buong kahariang Matutubina.

Alam mo ba...

Ang **pagpapasidhi ng damdamin** ay isang uri ng pagpapahayag ng saloobin o emosyon sa paraang papataas ang antas nito. Nagagamit ito sa pamamagitan ng pag-iba-iba ng mga salitang may ugnayang singkahulugan.

Halimbawa:

- inis → asar → galit → poot → muhi → suklam
- paghanga → pagsinta → pagliyang → pagmamahal
- madamot → sakim → gahaman → ganid

Isagawa

A. Panuto: Ihambing ang tauhan sa akdang "Ang Hatol ng Kuneho" at "Nagkamali ng Utos" batay sa sumusunod.

	Kuneho	Pinunong Matsing
Katangian		
Hatol/ Desisyon		
Damdamin		

B. Panuto: Isulat ang mahahalagang pangyayari sa pabulang "Nagkamali ng Utos" gamit ang kwentong hagdan. Kopyahin ang porma at isulat ang sagot sa loob.

				WAKAS
			KAKALASAN	
		KASUKSULAN		
	TUNGGALIAN			
SIMULA				

C. Panuto: Sagutin ang mga sumusunod na tanong at ilagay ang iyong sagot sa papel.

1. Paano nagapi ng mga tutubi ang mga matsing sa labanan?
2. Anong kultura ang masasalamang sa pabulang "Nagkamali ng Utos"?
3. Paghambing ang pagkakatatulad at pagkakaiba ng katangian ng hari ng tutubi sa pabulang "Nagkamali ng Utos" at ang kuneho sa "Ang Hatol ng Kuneho"?

D. Panuto: Kopyahin ang talahayan sa sagutang papel. Lagyan mo ng bilang 1 hanggang 3 ang sumusunod na mga salita batay sa sidhi ng mga kahulugan. Ang 3 sa pinakamasidhi, 2 masidhi at 1 di masidhi.

_____ pagkainis	_____ nasisiyahan	_____ pangamba	_____ nabighani	_____ natigatig
_____ pagkayamot	_____ natutuwa	_____ kaba	_____ nagustuhan	_____ nag-aalala
_____ pagkagalit	_____ masaya	_____ takot	_____ nagandahan	_____ nababahala

E. Panuto: Pilin sa loob ng kahon ang damdaming nangingibabaw sa pahayag ng mga tauhan sa pabula. Isulat ang sagot sa papel.

Pagmamahal	Paghamon	Pagsisisi
Pagkagalit	Pagmamakaawa	Panunukso

1. “Kra-kra-kra! Nakakatawa. malaki pa sa kaniyang tuhod ang kaniyang mga mata,” ang malakas na sabi ng isa. Sinundan ito ng malakas na hagigkikan ng mga matsing.
2. “Pumunta ka ngayon din sa kaharian ng mga matsing,” ang utos niya sa kawal. “Sabihin mong dahil sa ginawa nila sa aking anak na Prinsesa, gusto kong hamunin ang kaharian ng mga matsing sa isang labanan.
3. “Nagsisi ako sa aking utos sa aking mga kasamahan” wika ng haring matsing.
4. Tulungan mo akong makalabas dito,” pagmamakaawa ng tigre.
5. “Dapat nating ipaghiganti ang kaapihan ni Prinsesa Tubina. Kailangang magbayad ang mga matsing.

(Ikatlong Araw)

Alamin

1. Nasusuri ang mga sidhi o tindi ng damdamin sa pangungusap;
2. Nagagamit ang iba’t ibang ekspresyon sa pagpapahayag ng damdamin.

Balikan

Panuto: lantas ang mga salita batay sa tindi ng emosyon o clining. Lagyan ng bilang 1 para sa pinakamababaw na damdamin hanggang 3 para sa pinakamasidhing emosyon. Isulat ang sagot sa papel.

1.	2.	3.
_____ pagkamuhi	_____ nasiyahan	_____ humiling
_____ pagkasuklam	_____ natuwa	_____ nakiusap
_____ pagkagalit	_____ masaya	_____ nagmakaawa

4. _____ sigaw
 _____ bulong
 _____ hiyaw

5. _____ napagod
 _____ nanghina
 _____ nahapo

Suriin/ Talakayin

Mga Paraan o Ekspresyon sa Pagpapahayag ng Emosyon o Damdamin

Maraming emosyon o damdamin tayong naramdaman habang binabasa ang pabula. Maaring hindi pare-pareho sapagkat iba-iba naman ang pananaw ng bawat tao. Mayroon ding iba't ibang paraan ng pagpapahayag ng emosyon upang epektibo nating maiparating ang ating nararamdaman. Ating alamin ang iba't ibang paraan upang sa gayon ay magamit natin ito sa pang-araw-araw na buhay.

Ang mga sumusunod ay ang iba't ibang ekspresyon sa pagpapahayag ng damdamin at emosyon:

1. **Mga Pangungusap na Padamdamin-** Ito ay mga pangungusap na nagpapahayag ng matinding damdamin o emosyon. Ginagamitan ito ng bantas na tandang padamdamin(!).
Halimbawa: Ay, nandyan na ang mabangis na tigre!
2. **Maikling Sambitla-** Ito ay mga sambitlang iisahin o dadalawahing pantig na nagpapahayag ng matinding damdamin.
Halimbawa: Yehey! Naku! Huwag! Lagot!
3. **Mga Pangungusap na nagsasaad ng Tiyak na Damdamin o Emosyon ng isang Tao-** Kadalasan. Ito'y mga pangungusap na may anyong pasalaysay kaya't mahihinuhang hindi gaanong matindi ang damdaming ipinahayag subalit maari rin itong maging pangungusap na pandamdamin na nagsasaad naman ng matinding damdamin.
Halimbawa:
 - a. Kasiyahan: Natutuwa ako dahil nanalo tayo sa labanan.
 - b. Pagtataka: Bakit niya tinulungan ang tigre?
 - c. Pagkagalit: Ipaghihiganti natin ang kaapihan ni Prinsesa Tutubi.
 - d. Pagkalungkot: Ikinalulungkot ko ang ginawa ng mabangis na tigre.
 - e. Pagpapasalamat: Salamat at tinulungan mo ako kuneho.
4. **Mga Pangungusap na Pagpapahiwatig ng Damdamin sa Hindi Tuwirang Paraan**
Halimbawa:
 Nakakalungkot isipin na ang tao ay kinalimutan ang kalikasan.
Kahulugan: Walang pagpapapalaga sa kalikasan.

Isagawa

- A. **Panuto:** Piliin sa loob ng kahon ang damdamin sa sumusunod na pangungusap/ pahayag at isulat sa papel ang iyong sagot.

pagkagalit pagmamakaawa	pagtatampo pagkabigla	pagkadismaya pag-aalinlangan	pagpapasalamat paghanga	pananabik pagkatuwa
----------------------------	--------------------------	---------------------------------	----------------------------	------------------------

1. Grabe! Ang sama talaga ng tigre, sana hindi ko na lang siya tinulungan.
2. Gusto sana kitang tulungan, pero baka ako'y iyong kainin.
3. Wow! Ang talino ng kuneho.
4. Yehey! Nailigtas ako ng kuneho.
5. Pakiusap! tulungan mo akong makalabas dito,"
6. Dapat mo siyang kainin! Tingnan mo, mula nang kami ay maisilang.
naglilingkod na kami sa mga tao.
7. Maraming Salamat sa iyong tulong kuneho.
8. "Utang na loob ! Huwag ka ng magdalawang isip kainin mo na ang lalaki." sabi ng Baka.
9. Ibig niyang alamin kung ano ang daigdig sa labas ng kanilang kaharian.
10. Ah! Isang tigre! Sabi ng lalaki habang nakadungaw sa hukaw .

- B.**Panuto:** Gamitin sa pangungusap ang mga salitang nagpapahayag ng damdamin o emosyon.

- 1.Damdamin: pagkagalit
- 2.Damdamin: pagkalungkot
- 3.Damdamin: pagkadismaya
- 4.Damdamin: pagkasabik
- 5.Damdamin: pagkatuwa

(Ikaapat na Araw)

Alamin

- A. Naisusulat muli ang isang pabula sa paraang babaguhin ang karakter ng isa sa mga tauhan nito;
- B. Nakaguguhit ng isang hayop na naglalarawan sa sarili.

Balikan

Panuto: Kilalanin ang emosyon o damdaming ipinahahayag ng sumusunod na mga pangungusap. Piliin ang tamang sagot sa loob ng kahon. Isulat ang sagot sa papel.

1. Salamat sa ginawa ninyong pagmamalasakit sa kababaihan.
2. Sayang, kung alam ko lang na ganito ang tingin nila sa amin, di na sana ako umalis ng bansa.
3. Bakit hindi mo naman ako tinulungan sa gawain eh! wala ka naming ginawa.
4. Wow! ngayon ko napatunayang iba ang mga babaeng Pilipino sa mundo.
5. Grabe, di ko napapatawad ang ginawa mong pananakit sa akin!

Pagkagalit

Pagkatuwa

Pagtatampo

Paghihinayang

Pasasalamat

Isagawa

Panuto: Mula sa pabulang “Ang Hatol ng Kuneho” pumili ng isang tauhan at sagutin ang sumusunod ayon sa hinihingi sa loob ng kahon. Kopyahin ang porma sa papel.

Tauhan: _____

Katangian ng tauhang nais kong baguhin: _____

Paliwanag: _____

Pangyayaring nais kong baguhin: _____

Ang nais kong mangyari: _____

Paliwanag: _____

Isaisip Mo

Panuto: Sagutin ang mga tanong. Isulat ang sagot sa papel.

1. Sa iyong edad ngayon, kinagigiliwan mo pa rin ba ang pagbabasa ng pabula? Ipaliwanag
2. Sa iyong palagay mabisa ba ang paggamit ng mga hayop bilang tauhan sa isang Pabula? Ipaliwanag.
3. Nakatutulong ba ang iba’t ibang ekspresyon sa pagpapahayag ng damdamin sa isang pabula? Bakit

Pagyamanin

Panuto: Gumuhit ng na hayop na sumisimbolo sa iyong pagkatao. Ipaliwanag kung bakit ito ang napili mo. Isulat sa isang *short bond paper*. Huwag kalimutang isulat ang pangalan, taon at pangkat at bilang ng modyul.

Rubriks sa Pagguhit

Criteria	5	4	3	2	Puntos
Pagkamalikhain	Lubos na napamalas ng pagkamalikhain sa paghahanda	Naging malikhain sa paghahanda	Hindi gaano naging malikhain sa paghahanda	Hindi nagpapakita ng pagkamalikhain	
Organisasyon	Buo ang kaisipan, may konsiste, kompleto ang detalye at napakalinaw	May kaisahan at may sapat na detalye at malinaw ang intensyon	Konsiste at may kaisahan ang detalye at hindi malinaw ang intensyon	Hindi ganap ang pagkakabuo ng kulay at detalye at hindi malinaw ang intensyon	
Kaangkupan sa Paksa	Angkop na angkop ang mga salita sa guhit at larawan sa piniling paksa.	Angkop ang mga salita sa larawan sa napiling paksa	Hindi gaanong angkop ang mga salita at napiling paksa	Hindi angkop ang mga salita at larawan sa napiling paksa	
Kabuuan					

Tayahin

Panuto: Basahin at unawain ang mga katanungan at piliin ang pinakatamang sagot sa mga pagpipiliian. Isulat sa papel ang sagot.

- _____ 1. Ano ang ibig sabihin ng **Muzus** sa pabula?
 - A. Alamat
 - B. Mito
 - C. Kwentong bayan
 - D. Epiko
- _____ 2. Ang akdang pampanitikan na gumagamit ng hayop bilang tauhan sa isang kwento ay tinatawag na?
 - A. Kwentong bayan
 - B. Pabula
 - C. Nobela
 - D. Parabula
- _____ 3. "Gusto sana kitang tulungan subalit nangangamba ako sa maaaring mangyari. Patawad!" Anong damdaming ipinapakita sa pahayag?
 - A. Pagkatakot
 - B. Pagkadismaya
 - C. Pagkainis
 - D. Pagmamakaawa
- _____ 4. "Nagmamakaawa ako, tulungan mo ako. Kapag ako ay nakalabas dito tatanawin kong malaking utang na loob!" sabi ng tigre. Ano ang naging damdamin ng tigre?
 - A. Pagkadismaya
 - B. Pagkatakot
 - C. Pagkainis
 - D. Pagmamakaawa
- _____ 5. "Anong alam ng mga tao sa pagtanaw ng utang na loob?" tanong ng punong pino. Ano ang damdamin ng napagpapahayag?
 - A. Pagkadismaya
 - C. Pagkagalit

B. Pagkainis

D. Pagkasabik

- _____ 6. Ano ang tanyag na isinulat ni Aesop?
A. Aesop Poem C. Aesop play
B. Aesop Tales D. Aesop fable
- _____ 7. Ang matsing na ginamit bilang tauhan sa pabula ay sumisimbolo sa katangian ng tao bilang?
A. mabuti B. taksil C. mayabang D. tuso
- _____ 8. Ang kuneho na ginamit bilang tauhan sa pabula ay sumisimbolo sa katangian ng tao bilang?
A. mapagkumbaba B. taksil C. matalino D. tuso
- _____ 9. Ayusin ang mga salita batay sa tindi ng emosyon o damdamin. (mababaw-matindi)
1. ngiti 2. tawa 3. halakhak
A. 123 B. 231 C. 312 D. 132
- _____ 10. Ayusin ang mga salita batay sa tindi ng emosyon o damdamin. (mababaw-matindi)
1. hagulgol 2. iyak 3. hikbi
A. 123 B. 231 C. 312 D. 132
- _____ 11. Ayusin ang mga salita batay sa tindi ng emosyon o damdamin. (mababaw-matindi)
1. paghanga 2. pagmamahal 3. pagliyang 4. pagsinta
A. 1234 B. 2314 C. 3142 D. 1432
- _____ 12. Nakiusap ang tigre na palabasin siya sa hukay kaya pumayag ang tao ngunit ng siya'y nakaahon gusto na niyang kainin ang tao. Ano ang pagbabago ng damdamin ang naganap sa tigre?
A. nagmamakaawa B. nagsisisi C. nanghihinayang D. nanglilinlang
- _____ 13. Ang pabula ay isang maikling kwentong kathang isip lamang, karaniwang isinilaysay sa mga kabataan upang aliwin at magbigay ng?
A. aral B. hustisya C. kalayaan D. parangal

Para sa bilang 14-15.

Kinabukasan, muling sumigaw ang tigre upang humingi ng tulong hanggang mapaos. Gutom na gutom at hapong-hapo na ang tigre. **Lumupasay na lamang siya sa lupa. Naisip niyang ito na ang kaniyang kamatayan.** Walang ano-ano ay nakarinig siya ng mga yabag. Nabuhayan siya ng loob at agad tumayo "Tulong! Tulong!" muli niyang isinigaw.

Hango mula sa: **Ang Hatol ng Kuneho**

13. Anong damdamin ang nais ipahiwatig sa sinalunguhitang pahayag?
A. pagkainis C. pagkagalit
B. pagkabigo D. pagkamuhi
15. Sumigaw uli ang tigre ng malakas, hanggang siya ay mapaos. Ano ang kasingkahulugan ng **mapaos**?
A. nawalan ng malay C. nawalan ng boses
B. nawalan ng hininga D. nawalan ng hangin